

L'ABANS

Plasmar la realitat i emportar-se-la on convingui. La democratització de la realitat. La fotografia va permetre que les classes populars accedissin a immortalitzar-se. Fins ara només la noblesa i l'alta burgesia podien capturar la realitat a través de la pintura. I tot i així, la pintura, el retrat, no deixaven de ser una realitat subjectiva, distorsionada per satisfer al client. La fotografia portarà l'objectivitat i la possibilitat que tothom romanguí per a l'eternitat.

No hi ha dubte que la fotografia significà un canvi de mentalitat: l'ésser estimat ja no era només un record en la línia espai-temps. Quan un ganxó marxava a fer les Amèriques, els seus familiars no en guardaven només un record que el temps esvaïa, tergiversava i esborronia; amb la fotografia, guardaven també la imatge, el retrat. Amb la fotografia ja no fou només el notari, amb les escriptures i testaments, qui allargava una generació cap a la següent. Anar a ca'l notari es complementava amb anar a l'estudi. Mentre el notari perllongava el patrimoni, a l'estudi del fotògraf es perllongava la família, s'allargava cap a la propera generació. El món començava un altre acte de globalització: amb la fotografia els ganxons conegueren, sense moure's del racó de llevant o del passeig, altres terres exòtiques, altres vestits, altres ciutats. Compararen, aprengueren, intercanviaren, milloraren.

Hauria estat bonic tenir una fotografia de l'abat del monestir de Sant Feliu, entrant, amb el seu pendó, el 31 de desembre de 1229, a la ciutat de Mallorca, al costat del rei Jaume el Conqueridor; o dels ganxons que lluitaren ferotgement en la batalla de Lepant el 1571; o una foto dels comerciants guixolencs que, a finals del segle XVIII surcaren els oceans per enriquir-se. No fou possible i haguérem d'esperar les últimes dècades del XIX per obtenir les primeres imatges de Sant Feliu. I quan el miracle es féu realitat, Sant Feliu es volcà en la fotografia. Des dels seus inicis fins mitjans del segle XX, Sant Feliu de Guíxols era, després de la capital Girona, la ciutat amb més fotògrafs i estudis fotogràfics de tota la província. "Llueven fotografias" titulava un periòdic quan l'any 1898 s'establí un nou fotògraf en el Passeig de Mar. Uns fotògrafs nascuts a Sant Feliu, altres arribats de Girona o de Barcelona. Uns hi romangueren poc temps, altres hi muntaren importants estudis fotogràfics. Jaume Bertran amb la galeria "Polbach i Bertran" era sens dubte el mimat de la premsa guixolencs les últimes dècades del segle XIX que li dedicava sempre grans elogis mentre criticava a

altres fotògrafs nouvinguts. Laureà Esplugas romangué una temporada a Sant Feliu l'any 1887 intentant vendre una màquina de fotografar de butxaca “ *cuyo manejo está al alcance de todas las inteligencias, pues sólo con tres horas de práctica cualquiera puede convertirse en verdadero fotógrafo*”. August Guyot (Fotografía Italiana), Toldrà, Roisin, Jesús Girbal, Joan Gironés (Fotografía Guixolense), Josep i Rosa Manetes, Amadeu Mauri (Fotografía Moderna), Ricard Mur, Magí Polbach, Lluís Sánchez, Martí Vilallonga...són noms que han immortalitzat l'essència de Sant Feliu de Guíxols fins l'arribada de la fotografia en color en la dècada de 1960.

Si l'Arxiu Històric Municipal de Sant Feliu conserva unes magnífiques col·leccions fotogràfiques, els ganxons, a casa seva, tenen la història gràfica de la ciutat. No tant de les antigues muralles de la ciutat, ni del passeig o la plaça del mercat o el port, sinó del que féu possible tot això: les persones. A les llars guixolenques del segle XXI, dins caps de sabates, en rancis àlbums o en sobres mal endreçats, canten, ballen, riuen i ploren cinc generacions ganxones. Les fotografies familiars (fetes per professionals i també per afeccionats a partir de la dècada de 1940) mostren l'esperit de la ciutat. Hi trobem fotos individuals, retrats -que sovint serviran per acompanyar el difunt en el seu nínxol en el viatge cap a l'eternitat o al no-res-, fotos familiars, tots ben posats per plasmar un instant, un moment de felicitat; fotos d'amics jugant, ballant a l'envelat, puntejant una sardana, fotos d'obriers amb la cara fressada per la duresa de la feina; fotos de tapers o fotos de pescadors celebrant una bona pesca tot fent un suquet dins la mateixa barca.

Tot un patrimoni que no es pot perdre. I si una imatge val més que mil paraules, les fotografies de l'àlbum es magnifiquen i agafen encara més força històrica, amb els comentaris que, de cada fotografia, fan els mateixos protagonistes o els seus familiars, en un veritable exercici d'història oral al servei de la imatge. L'obra és una magnífica ocasió de compartir patrimoni, de compartir vivències, d'analitzar l'evolució dels vestits, pentinats, mitjans de locomoció, formes d'oci.... I quan analitzem, veurem que hi ha un aspecte que roman immutable en els vuitanta anys fotografiats: la mirada. Els ulls, la mirada dels ganxons, és la mateixa el 1880 que el 1965. És la simple, senzilla, planera mirada humana carregada d'il·lusions per viure. És igual que mirem la fotografia d'un jove que s'embarca a l'aventura el 1895, la d'un ganxó fent cua en el racionament de 1947 o la d'un espavilat rodejat de turistes femenines l'any 1962. La mirada és la mateixa: és la mirada de la vida, de l'esperança. I això és el que no

podrem explicar mai en paraules. Per aquest motiu, benvingut aquest projecte de L'Abans a Sant Feliu de Guíxols.